

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

Özlem ÜZEREN

**ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİ MÜZİK
BÖLÜMLERİNDE BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİNİN
ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. Tamilla KASIMOVA**

ERZURUM - 2008

TEZ KABUL TUTANAĐI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĐÜNE

Bu alışma Güzel Sanatlar Eğitimi Anasanat Dalı'nın Müzik Öğretmenliği Sanat Dalında Jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Cengiz ŞENGÜL
Jüri Üyesi

Doç. Dr. Tamilla KASIMOVA
Danışman Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Serhat YENER
Jüri Üyesi

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. 03.03.2008

Prof. Dr. Vahdettin BAŐCI
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT.....	III
TEŞEKKÜR	IV
TABLO DİZİNİ	V
ÇİZELGE DİZİNİ	VI

GİRİŞ	1
Problem Durumu.....	2
Araştırmanın Amacı.....	3
Araştırmanın Önemi.....	3
Sayıtlar	3
Sınırlılıklar	3
Kısaltmalar ve Tanımlar.....	4

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	5
1.1. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri	5
1.2. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Bireysel Ses Eğitimi	10

İKİNCİ BÖLÜM

2.YÖNTEM	19
2.1. Araştırma Yöntemi ve Modeli	19
2.1.2. Evren ve Orneklem	19
2.1.3Verilerin Toplanması	19
2.1.4 Verilerin Çözümlemesi	20

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR VE YORUM.....	21
----------------------------------	-----------

SONUÇ.....	33
ÖNERİLER	34
KAYNAKLAR	35
EKLER.....	37
ÖZGEÇMİŞ.....	41

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİ MÜZİK BÖLÜMLERİNDE
BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİNİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE
İNCELENMESİ

Özlem ÜZEREN

Danışman : Doç. Dr. Tamilla KASIMOVA

2008-SAYFA: 41

Jüri : Doç. Dr. Tamilla KASIMOVA

Yrd. Doç. Dr. Cengiz ŞENGÜL

Yrd. Doç. Dr. Serhat YENER

Bu araştırma Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerinde Bireysel Ses Eğitimi Ders'ine yönelik öğrenci görüşlerini belirli boyutlarıyla inceleyip ortaya koymak ve ortaya konan verilerle bireysel ses eğitimi dersinin işlenişinde karşılaşılabilecek sorunları ortadan kaldırmak dersin amacına ulaşabilmesi için görüş ve önerilerle katkıda bulunmak amacıyla yapılmıştır.

Araştırmada durum tespiti, veriler anket ve kaynak tarama yoluyla elde edilerek işlenmiş, betimsel istatistik yöntemler yardımıyla çözümlenerek yorumlanmıştır.

Araştırmada bireysel ses eğitimi dersi alan güzel sanatlar lisesi son sınıf öğrencilerinin bu derse ilişkin görüşleri, bireysel ses eğitiminde karşılaşılan güçlükler, repertuar seçimine yönelik görüş ve öneriler ortaya konmuştur.

Anahtar sözcükler: Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, Bireysel Ses Eğitimi, Müzik Eğitimi.

ABSTRACT

MASTER THESIS

STUDYING OF INDIVIDUAL VOICE EDUCATION COURSE IN THE
MUSIC DEPARTMENTS OF ANATOLIA FINE ARTS HIGH SCHOOLS
TO STUDENT'S OPINION

Özlem ÜZEREN

Supervisor: Asst. Prof. Tamilla KASIMOVA

2008-Pages:41

Jury: Assoc. Prof. Tamilla KASIMOVA

Asst. Prof. Cengiz ŞENGÜL

Asst. Prof. Serhat YENER

This study is intended to introduce the student's opinions which are related to individual voice education course in the music departments of Anatolia Fine Arts High Schools and to remove problems that we can encounter in the individual voice education course by using data which is made and to contribute to opinions and proposals to reach the aim of the course.

Circumstance determination in this study is acquired by the way of data, inquiry, and source researchment and it is commented by analyzing with the help of descriptive statistic method.

In this study, opinions, difficulties which is encountered in individual voice education, opinions and suggestions related to selection of repertuar of final class students of fine arts high school who take individual voice education course are emphasized.

Key Words: Anatolia Fine Arts High Schools

TEŞEKKÜR

Öncelikle bu çalışmamda desteğini, değerli görüş ve düşüncelerini esirgemeyen Danışman Hocam sayın Doç. Dr. Tamilla KASIMOVA'ya teşekkürlerimi sunarım.

Yine bu çalışmamı gerçekleştirmemde, emeğini, desteğini ve değerli vaktini esirgemeyen Müzik Eğitimi Bölüm Başkanı Sayın Yrd. Doç. Dr. Cengiz Şengül Hocam'a ve sayın Ali KORKUT'a teşekkürü bir borç bilirim.

Ayrıca, bu çalışmamı sürdürürken verdikleri emek, destek ve göstermiş oldukları sabır için Araş. Gör. Barış DEMİRCİ'ye, Tuncay ve Deniz ARAS'a, meslektaşım Ezgi TUNÇ'a ve sevgili aileme teşekkür ederim.

TABLO DİZİNİ

Tablo 3.1. Öğrencilerin Ses Egzersizlerinden Önce Vücut Gevşetme Hareketlerini Yapabilme Dereceleri.....	21
Tablo 3.2. Ses, Nefes Egzersizleri ve Şarkı Söylemeye Geçmeden Önce Vücudun Duruşuna Dikkat Etme Dereceleri	22
Tablo 3.3. Nefes Alıştırmalarını Yapabilme Dereceleri	23
Tablo 3.4. Ses Açma Alıştırmalarını Yapabilme Dereceleri	23
Tablo 3.5. Ses, Nefes Egzersizleri ve Şarkı Söylemeye Geçmeden Önce Vücudun Duruşuna Dikkat Etme Dereceleri	24
Tablo 3.6. Çalışılacak Esere Geçmeden Önce Eserin Ritimsel ve Ezgisel Özelliklerine Yönelik On Çalışmaları Yapabilme Dereceleri	25
Tablo 3.7. Çalışılan Şarkı ve Eserlerin Sözlerini Doğru ve Anlaşılır Şekilde Söyleme Dereceleri.....	26
Tablo 3.8. Çalışılan Eserlerin Nefes Yerlerine Dikkat Edebilme Dereceleri	26
Tablo 3.9. Çalışılan Şarkı ve Eserlerin Nüans Terimlerine Dikkat Edebilme Dereceleri.....	27
Tablo 3.10. Çalışılan Şarkı ve Eserlerin İstenilen Hızına(metronomuna) Dikkat Edebilme Dereceleri.....	28
Tablo 3.11. Çalışılan Şarkı ve Eserleri Ton İçerisinde Kalarak Doğru Okuyabilme Dereceleri	28
Tablo 3.12. Farklı Müzik Dönemlerine Ait Çalışma Dereceleri.....	29
Tablo 3.13. Türk Müziği' ne Ait Eserleri Çalışma Dereceleri.....	30
Tablo 3.14. Çalışılan Şarkı ve Eserlerin Seviyelerine Göre Uygunluk Dereceleri	30
Tablo 3.15. Çalışılan Şarkı ve Eserlerin Ses Genişliğine Uygunluk Dereceleri.	31
Tablo 3.16. Doğru Şarkı Söyleme İçin Kazanılan Davranışları Solo ve Koro Çalışmalarında Uygulayabilme Dereceleri.....	32

ÇİZELGE DİZİNİ

Çizelge 1.1. A.G.S.L, Müzik Alanı Haftalık Ders Saatleri.....	9
---	---

GİRİŞ

Müzik eğitimi çok kapsamlı ve geniş bir eğitim sürecidir. Fakat kolu/dalı, düzeyi, süresi, amacı, yöntemi, süreci, içeriği ne olursa olsun temelde; genel, özengen (amatör) ve mesleki (profesyonel) olmak üzere üç ana müzik eğitiminden oluşur.

Genel müzik eğitimi, iş-meslek, okul, bölüm, kol-dal ve program türü ne olursa olsun, ayırım gözetmeksizin, her düzeyde, her aşamada her yaşta herkese yönelik olup, sağlıklı ve dengeli bir insanca yaşam için gerekli asgari-ortak genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlar.

Genel müzik eğitimi, aslında, her düzeyde, her yaşta herkes için gereklidir, zorunludur yada zorunlu olmak durumundadır. Çünkü müzik, her düzeyde herkese kazandırılması esas olan asgari-ortak genel kültürün başta gelen ayrılmaz öğelerinden biridir (Uçan, 1997:30).

Genel müzik eğitimi toplumda ortak kültür oluşturması, bu kültür ve geleneğin yani halk kültürünün gelecek nesle aktarılması bakımından önemlidir. Bireylere halk kültürü yanında evrensel müzik kültürü ile ilgili bilgilerin verilmesi de yine bu bağlamda önemlidir.

Genel müzik eğitimi bireyleri müzik alanında sanatçı yapmaz ancak, müzik alanında neyin sanat olduğu yada sanatın ne olduğu konusunda bireyleri düşündürür. Müzik alanındaki yetenekleri amatör veya mesleki müziğe yönlendirmesi gibi bir işlevi de vardır (Şengül, 2001:3).

Özengen müzik eğitimi, müziğe yada müziğin belli bir dalında ilgili, istekli ve yatkın olanlara yönelik olup, etkin bir müziksel katılım, zevk, doyum sağlamak ve bunu olabildiğince sürdürüp geliştirmek için gerekli müziksel davranışlar kazandırmayı amaçlar. Özengen müzik eğitimi herhangi bir düzeyde herkes için zorunlu değildir; tam tersine, ilgi, istek ve yatkınlık ile etkin bir katılım için gerekli fırsat ve olanaklara bağlı olup, seçmelidir (Uçan, 1997: 31).

Özengen (amatör) müzik eğitimi herkes için zorunlu olmayıp, kişinin isteği doğrultusunda müziğin herhangi bir alanında genel müzik eğitiminden daha derinlemesine, o alanı daha iyi tanımasını fırsat veren bir eğitimidir.

Mesleki müzik eğitimi, müzik alanının bütününün bir kolunu yada dalını, o

bütün, kol yada dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, seçme eğilimi gösteren, seçme olasılığı bulunan yada öyle görülen, müziğe belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup dalın, işin yada mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlar. Müzik sanatçılığı eğitimi (bestecilik eğitimi, seslendiricilik/yorumculuk eğitimi), müzik bilimcilik eğitimi, müzik öğretmenliği (eğitimciliği) eğitimi, müzik teknolojisi eğitimi, mesleki müzik eğitiminin başlıca dallarını (kollarını) oluşturur.

Mesleki müzik eğitimi göreceki kişide, öncelikle, seçilen kol, dal, iş yada mesleğin gerektirdiği boyutlarda ve asgari yeterlikte olmak üzere belirli yetenek düzeyi ve kapasitesi aranır. Kişinin (adayın) söz konusu yetenek düzeyi ve kapasitesi belli bir tercih ve ön kayıt sonrası yapılan yetenek sınavında gerçekleştirilen ‘sınama-eleme-sıralama-seçme’ ve bunları izleyen ‘yerleştirme’ işlemleri ile belirlenir (Uçan, 1997:32).

Mesleki müzik eğitimi, çeşitli müziksel alanları kapsayan, öğretmenlik ve müzikle ilgili gerekli davranışların kazandırıldığı, becerilerin geliştirildiği ve bununla birlikte sanatsal görüş ve düşünceler ışığında, geleneksel olguları geliştirerek yeni kuşaklara yaymak amacı taşıyan ayrıca müziğin öğretimi ile ilgili birçok çalışmaların yapıldığı, kazanıldığı bir eğitim sürecidir. Mesleki yaşantıda gerekli olan her türlü beceri, davranış, kaynak, fikir, düşünce gibi mesleki eğitim süreci içerisinde kazanılmaya çalışılır (Şengül, 2001:4).

Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi bünyesinde bulunan müzik bölümü de mesleki müzik eğitimi veren kurumlarımızdandır. Alan dersleri ve seçmeli dersler adı altında birçok ders bulunmaktadır. Bireysel Ses Eğitimi dersi alan dersleri içerisinde yer almaktadır. Bu ders on birinci sınıfta okutulmakta ve kredisi bir saattir.

Problem Durumu

Dört yıl eğitim veren Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümlerinde bireysel ses eğitimi dersi son sınıfta bir saat olarak okutulmaktadır. Ancak bu okullardan mezun olan adayların girdikleri üniversitelerin özel yetenek sınavlarında ses eğitimi önemli bir yere sahiptir.

Bu araştırmada, A.G.S.L. müzik bölümlerindeki bireysel ses eğitimi dersi

görmekte olan Öğrencilerin bireysel ses eğitimi dersine yönelik görüşleri alınmış, ve bu görüşler doğrultusunda A.G.S.L.'de bireysel ses eğitimi dersinin genel durumu içerisinde birçok boyutu problem durumu olarak ele alınmıştır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; A.G.S.L. müzik bölümlerindeki bireysel ses eğitimi dersinin öğrenci görüşlerine göre incelenmesidir.

Araştırmanın Önemi

Bu araştırma A.G.S.L. müzik bölümlerindeki bireysel ses eğitimi dersi alan öğrencilerin ders hakkındaki görüşlerinin tespiti açısından önemlidir.

Üniversitelerin özel yetenek sınavları içerisinde önemli bir yere sahip olan bireysel söyleme soru boyutunun öğrenciler tarafından iyi algılanmasının gerekliliği ve ders içeriğinin öğrenciler tarafından yeterli derecede algılanabilirliği bu araştırmanın diğer önemini teşkil etmektedir.

Sayıtlılar

Bu çalışmada:

- a) Türkiye’de ki Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde okutulan Bireysel Ses Eğitimi derslerinin uygulamaları bakımından önemli bir farklılıklarının bulunmadığı
- b) Kullanılan veri toplama araçlarının, araştırma için geçerli ve güvenilir olduğu,
- c) Öğrencilerin uygulanan anket sorularına verdikleri cevapların gerçek durumu yansıttığı,
- d) Seçilen örneklemin evreni temsil ettiği temel sayıtlılardan hareket edilmiştir.

Sınırlılıklar

Bu çalışma;

- a) A.G.S.L. müzik bölümleri içerisinde (Aydın) Yüksel Yalova Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi müzik bölümü ile,

b) 2007-2008 eğitim-öğretim yılında Bireysel Ses Eğitimi dersi alan son sınıf öğrencileri (23 kişi) ile sınırlı tutulmuştur.

Kısaltmalar

A.G.S.L. : Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi

B.S.E. : Bireysel Ses Eğitimi

M.E.B. : Milli Eğitim Bakanlığı

Tanımlar:

Diyafram: Göğüs boşluğuyla karın boşluğunu birbirinden ayıran kubbe biçiminde bir kastır. Bu kas, nefes alırken alçalan havanın göğüs boşluğuna dolmasını, nefes verirken de eski biçimini alarak içerdeki havanın boşaltılmasını sağlar.

Diyafram Nefesi: Daha çok akciğerlerin alt yarısında toplanan ve ciğer uçlarına kadar inerek diyaframla işbirliği kuran nefestir.

Vokal: Oluşumları sırasında ses geçidinde hiçbir takıntıya uğramayarak, bir engelle karşılaşmayan seslere denir.

Konson: Oluşumları sırasında, hava ve ses akımının, ses geçidinde belirli bir takıntıya uğraması sonucu oluşan seslere denir. Kısacası sessiz harflerdir.

Artikülasyon (Boğumlama): Sözcüklerin anlaşılır bir biçimde belirtilmesi ve söylenişidir.

Diksiyon: Güzel söz söyleme ve konuşma tekniğidir.

Oral Kavite (Ağız Boşluğu): Ağız boşluğunda yer alan organlardır. Bu organlar dil, diş, çene ve dudaklardır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri

Bireyleri ve toplumları biçimlendirme, değiştirme, geliştirme ve yetkinleştirmede en etkili süreçlerin başında eğitim gelir. Çağdaş eğitim, bilim, sanat ve teknik olarak adlandırılan üç genel konu alanını belli bir felsefeyi bütünlük içinde kapsayan bir çevrede düzenlenip gerçekleştirilmeye çalışılır. Müzik eğitimi ise daha çok sessel ve işitsel nitelikte bir sanat eğitiminin en önemli dallarından birini oluşturur.

Müzik eğitimi temelde bir müziksel davranış kazandırma bir müzikse! davranış değiştirme veya bir müziksel davranış değişikliği oluşturma, bir müziksel davranış geliştirme sürecidir. Bu süreçte daha çok eğitim gören bireyin kendi müziksel yaşantısı temel alınır. Bu temelden yola çıkılarak belirli amaçlar doğrultusunda planlı, düzenli ve yöntemli bir yol izlenir ve bu yolla belirli hedeflere erişilir. Müzik eğitimi yoluyla birey ile çevresi, özellikle müziksel çevresi arasındaki iletişim ve etkileşimin daha sağlıklı, daha düzenli, daha etkili ve daha verimli olması beklenir (Uçan, 2005:14)

İnsan, yaşamı boyunca sürekli bir değişim içerisindedir. Bu değişim sürecinde, yaşanan çevrenin, kültürün etkileriyle meydana gelen değişimler genellikle planlı programlı değildir. Değişim bir amaca yönelik, istemli olarak yapıldığında eğitim olarak değerlendirilir. “Eğitim; bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1979:12).

Eğitim, bireyler ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme ve geliştirmede işe koşulan en etkili süreçlerin başında gelmektedir (Uçan, 2005:59).

Sönmez’e (1994:2); göre eğitim, fiziksel uyarımlar sonucu, beyinde istendik biyokimyasal değişiklikler oluşturma süreci şeklinde tanımlanabilir.

Eğitim; bilim, teknik ve sanatın her üçünü de kapsayan bir içerikle düzenlenerek bireylerin ve toplumların biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme, geliştirme ve yetkinleştirmede en etkili süreç niteliği kazanır. Böyle bir eğitim, bireyi biopsişik, toplumsal ve kültürel boyutlarıyla, bedensel, bilişsel, duyuşsal ve

devinişsel yapılarıyla dengeli bir bütün olarak en uygun ve ileri düzeyde yetiştirmeyi amaçlar. Sanat eğitimi, bu amaca dönük eğitim sürecinin üç ana boyutundan, üç ana bileşeninden biridir (Uçan, 2005:122).

Sanat eğitimi temelde, sanatsal etkileşimler yoluyla bireyin yaratma güdüsünü doyurmaya, estetik gereksinimlerini karşılamaya, beğeni duygusunu geliştirmeye ve içinde yaşadığı gerçekliğe daha duyarlı olmasını sağlamaya yöneliktir. Bu bakımdan sanat eğitimi, bireyin bilişsel ve devinişsel yönlerinin yanında özellikle duyuşsal yönünün gelişmesinde çok önemli rol oynar.

Sanat eğitiminin bir kolu olan fonetik sanatlar eğitiminin bir dalı da müzik eğitimidir. Müzik eğitimi, “bireyin genel ve müziksel davranışlarında kendi müziksel davranışlarıyla ve kasıtlı olarak istedik değişmeler oluşturma sürecidir (Uçan, 2005: 40)

Türkiye’de ilk defa 1989 yılında İstanbul’da açılan güzel sanatlar lisesinin sayısı günümüzde 54’e ulaşmıştır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun 33. maddesi A.G.S.L.’nin açılmasına dayanak olmuştur.

33’üncü maddesinde de, “Güzel sanatlar alanlarında özel istidat ve kabiliyetleri belirlenen çocukları küçük yaşlardan itibaren yetiştirmek üzere temel eğitim ve orta öğretim seviyesinde ayrı okullar açılabilir veya ayrı yetiştirme tedbirleri alınabilir. Özellikleri dolayısıyla bunların kuruluş işleyiş ve yetiştirme ile ilgili esasları ayrı bir yönetmelikle düzenlenir” şeklinde ifade edilmiştir.(www.meb.gov.tr)

Kuruluş aşamasında A.G.S.L. kurucuları ve birçok müzik eğitimcisi, bu okulların musiki muallim mektebi ve müzik seminerlerinin kapatılmasıyla müzik eğitimi alanında özellikle ortaöğretim seviyesinde oluşan büyük boşlukların doldurulması ve müzik bölümleri bulunan üniversitelere alt yapı oluşturması nedenleriyle açıldığını belirtmişlerdir.(Ersoy,2003:2) Uz’a göre (1995) “müzik seminerlerinin, başarılı müzik eğitimi veren ilk öğretmen okullarının kapanışı, öğretmen liselerinin işlevlerini yeterince yerine getiremeyişi nedeniyle büyük müzik eğitimi boşluğu oluşmuş, bu boşluğu Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümleri doldurmuş ve müzik eğitimi bölümleri giderek daha verimli ve etkili eğitim vermeye başlamıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı A.G.S.L. yönetmeliğinin altıncı maddesinde bu

okulların amacı şöyle belirtilmiştir:

Madde 6 - (1) Okulun amacı öğrencilerin:

- a) Güzel Sanatlar alanında ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitim-öğretim görmeleri,
- b) Özel yetenek gerektiren yüksek öğretim programlarına hazırlanmalarını,
- c) Alanlarında araştırmacılığa yönelmelerini, yetenekleri doğrultusunda yorum ve uygulamalar yapabilen, yaratıcı ve üretken kişiler olarak yetişmelerini,
- d) Milli ve Milletlerarası sanat eserlerini tanımlarını ve yorumlamalarını sağlamaktır. (MEB, http://ogm.meb.gov.tr/gos_yonetmelik.aps?alno=6):

Bu okullar, bünyesinde resim ve müzik dallarında eğitim vermektedir. Sanat eğitimi veren bu okullar lise düzeyinde ve yatılı olmaları ile büyük önem taşır.

A.G.S.L, özel yetenek sınavıyla öğrenci alması ve ortaöğretim düzeyinde mesleki eğitim vermesi yönüyle, müzik eğitiminde önemli bir yere sahiptir.

Türkiye’de mesleki müzik eğitiminin köklü bir geçmişi vardır. Cumhuriyet öncesi, imparatorluk dönemi eğitim düzeni içinde uzun süre yer alan örgün sivil eğitim kurumlarında “Enderun okulları” müzik eğitimi açısından çok önemli kurumlardır. Askeri müzik eğitimi kurumlarından olan Mehterhane ise 1826’da yeniçeri ocaklarının kapatılmasından sonra kaldırılarak yerine Mızıka-ı Hümayun kurulmuştur.

Mızıka- ı Hümayun’un Türk müzik tarihindeki önemi: Türkiye’de çok sesli müzik alanında ilk ciddi eğitimin bu kurumda verilmeye başlamış ve belli bir birikimi Cumhuriyet Türkiye’sine aktarılabilecek sayıda müzikçi ve eğitimci yetiştirebilmiş olmasından kaynaklanmaktadır (Yıldırım, 1998:10).

Cumhuriyet dönemine gelindiğinde Türk müziği, Ziya Gökalp ve Atatürk’ün görüşleriyle temellenmiş, en önde götürülmesi gereken bir sanat dalı olarak önemsenmiştir. 1924 yılında Tevhid-i Tedrisat (öğrenimi birleştirme) Kanunuyla, müzik eğitim programları yeniden düzenlenmeye başlanmış, ilerleyen yıllarda ilk- orta-lise düzeyindeki çeşitli okullarda müzik derslerine yer verilmiştir (Uçan 1994:3).

1989- 1999 öğretim yılında Milli Eğitim Bakanı Avni Akyol’un

girişimleriyle ortaöğretim düzeyinde eksikliği duyulan sanat eğitime yönelik ilki İstanbul’ da açılan Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri’ de, müzik ve resim öğretmen adaylarına sağlam temellerle üniversite eğitimlerine başlamaları yönünde hazırlayıcı olma amacıyla açılmıştır.

A.G.S.L. kurulduğu tarihten bugüne öğrenci ve öğretmen almakta, eğitim-öğretim programları oluşturulmakta ve geliştirilmekte, kendilerine kaynaklık eden ilköğretim kurumları ve kendilerinin kaynak oluşturduğu yüksek öğretim kurumlarıyla gittikçe yoğunlaşan bir iletişim ve etkileşim içinde bulunmaktadır. Özellikle mezun öğrencilerin belli bir müzik altyapısıyla yerleştikleri yüksek öğretim kurumları açısından önemli bir yere sahiptir. Kısa zamanda M.E.B. ilgili yüksek öğretim kurumları ve bazı uluslararası kurum ve kuruluşlarının ilgi odağı haline gelmiştir (Uçan 1996:72).

A.G.S.L.’nin kuruluşundan itibaren birkaç farklı program uygulanmıştır. 1996-1997 eğitim-öğretim yılından itibaren Talim Terbiye Kurulu’nun 28.05.1996 tarih ve 206 sayılı kararı ile sınıf geçme yönetmeliğine göre hazırlanmış bir ders programı uygulanmıştır. 2005- 2006 eğitim- öğretim yılından itibaren liselerin 4 yıla çıkmasıyla tüm liselerde olduğu gibi A.G.S.L’de de ders programı değişmiştir. Daha Önce hazırlık sınıfı okuyan öğrenciler Mayıs 2004 tarih 2560 sayılı Tebliğler dergisine göre düzenlenen programa göre öğrenimini devam ettirmektedir.

Mayıs 2004 tarih ve 2560 sayılı Tebliğler dergisine göre hazırlanan programdaki haftalık ders saatleri Çizelge 1.1.’de gösterilmektedir.(meb.gov.tr)

Çizelge 1.1. A.G.S.L. Müzik Alanı Haftalık Ders Saatleri

	Dersler	Hazırlık Sınıfı	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf
ALAN DERSLERİ	Müziksel İşitme Okuma ve Yazma	1	2	4	4
	Piyano	1	2	2	2
	Türk ve Batı Müziği Çalgıları	1	2	2	2
	Türk Müziği Koro Eğitimi	1	1	2	2
	Batı Müziği Koro Eğitimi	1	1	2	2
	Müziğe Giriş	1	-	-	-
	Müzik Biçimleri	-	-	-	1
	Türk ve Batı Müziği Çalgıları	-	-	4	4
	Batı Müziği Tarihi	-	-	1	-
	Geleneksel Türk Müziği	-	-	-	1
	Bilişim Destekli Müzik	-	-	1	-
	Bireysel Ses Eğitimi	-	-	-	1
		Toplam	6	8	18
SEÇMELİ DERSLER	Resim (2)				
	Beden Eğitimi (2)				
	Tarih (2)				
	Coğrafya (2)				
	Matematik (2)				
	Geometri (2)				
	Psikoloji (2)				
	Sosyoloji (2)				
	Mantık (2)				
	Seçmeli Yabancı Dil (2)				
	Sanat Tarihi (2)				
	Girişimcilik (1)				
	Bilgi Kuramı (1)				
	Proje Hazırlama (1)				
	Bilgi ve İletişim Teknolojisi (2)				
	Demokrasi ve İnsan Hakları (1)				
	Çalgı Bakım ve Onarımı (1)				
Sosyal Etkinlik (2)					
Alınabilecek Ders Saati Sayısı		-	6	2	6

1.2. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Bireysel Ses Eğitimi

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde 2005-2006 eğitim-öğretim yılında uygulanması istenen öğretim programında bireysel ses eğitimi dersi "bireyin konuşma ve söylemede sesini doğru, güzel ve etkili kullanabilmesi amacına yönelik olarak temel davranışları kazandırma sürecidir." Bu tanımda ifade edildiği gibi ses eğitimi; öğrenimin her aşamasında ve her yaşta insan sesinin etkili bir araç olarak doğru ve güzel kullanılmasını hedef alan bir eğitim olarak görülmektedir. (Öztürk G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi cilt 23 sayılı 2003: 81).

Ses Nedir?: Ses, kulağın iletmesi ile beyni uyarıcı etkiyi sağlayan fiziksel bir olaydır. Sesin var olabilmesi için bu etkiyi yaratan bir kaynak, uyarıcı etkinin kulağa kadar gelmesini sağlayan ortam ve ayrıca bu etkiyi saptayacak kulak ve beynin bulunması gerekir. Bunlardan birinin yokluğu durumunda ses de yoktur. Ses ancak bu üç öge sayesinde var olabilir.

Kulağı uyarıcı etkiler herhangi bir ses kaynağının titreşmesinde doğarlar. Titreşen kaynak ya da cisim bir tahta parçası, bir tel, taş, hava sütunu, metal çubuk, kaya veya cam kütlesi olabilir. Bu cisimler basit ya da karmaşık bir yapıda gösterebilirler. Söz gelimi gerilmiş bir tel, içi hava ile dolu olan bir boru ya da bir ses çatalı (Diyapazon)ses üretebilen basit kaynaklardır. Düşen bir yıldırım sırasında titreşen hava kütlesi, yuvarlanan kaya ses çıkaran büyük insan kitlelerinin ürettiği titreşimler ise daha karmaşıktır (Zeren, 1978:2).

Ses Eğitimi Nedir?: Ses eğitimi, bireye kendi yaşantısı yolu ile amaçlı olarak, sesini doğru, güzel ve etkili kullanabilmesi için gerekli müziksel davranışları kazandırma sürecidir.

Ses eğitimi kavramı; bireylere konuşma ve- veya şarkı söylemede seslerini doğru, etkili ve güzel kullanabilmeleri için gereken davranışların kazandırıldığı ve içinde konuşma, şarkı söyleme ve şan eğitimi gibi alt ses eğitimi basamaklarını barındıran, disiplinler arası bir özel alan eğitimidir. Tanımda kullanılan "doğru", anatomik ve fizyolojik yapıya, dil ve müzik özelliklerine, gerçeğe ve kurallara uygunluğu, "güzel", söyleme biçimindeki uyum ve ölçülebilir davranışlardaki dengeyi, "etkili" kavramı ise, başkaları üzerinde bıraktığı duygusal izi nitelemektedir (Töreyin, 1998:15)

Bireysel Ses Eğitimi Dersinin İşlenişi; Bedensel ve Zihinsel Gevşeme: Ses eğitiminde temel davranışlar kazandırılırken, öğretim durumlarının ilk halkasını hazırlık safhası oluşturur. Bedensel hazırlık: Kurulma, gevşeme, çözülme, rahatlama aşamalarında öğrencinin fiziksel ve zihinsel gerginlikten kurtulmasını sağlama eylemidir. Doğru ses üretimi için fiziksel (bedensel) ve zihinsel gerginlikten kurtulmak gerekir. Bazen ileri ses tekniklerini kazananlarda bile ortaya çıkan gırtlığın kasılması, dilin, çenenin sertleşmesi gibi sorunlar iradenin denetimi ile çözümlenebilir. Uyanık bir dikkatle serbest bırakılan kaslar her türlü uyarıya cevap verebilecek kadar da esnek ve yumuşak olmalıdır (Çevik, 1997:73).

Bedensel (Fiziksel) Rahatlama ve Gevşeme Hareketleri:

- a) Dudakları esnetmek için öpücük yollama, iki el ile alın, yanaklar ve çeneye masaj yapma, çeşitli duyulan belirtten mimikleri yapma yada (phr) konsollarıyla atları taklit etme, ısıklık çalma vs.
- b) Dili rahatlatmak için köpek solumasını taklit etme, dişlere sırayla dokunup sayma
- c) Başı öne arkaya ve sağa sola eğme, başı 360 derece döndürme
- d) Omuzları boyun ve kulaklara doğru çekerek aşağı doğru serbestçe bırakma
- e) Omuzları arkadan öne, önden arkaya doğru çevirme
- f) Kolları omuz etrafında döndürme
- g) Gövdeyi bel etrafında döndürme
- h) Kolları yukarıya kaldırıp sırayla daha yükseğe uzanmaya çalışma. Daha sonra yorgun düşmüş gibi yapıp vücudu belden aşağı doğru eğerek kolları olabildiğince serbest bırakmak. Bacakları silkelemek.

Bu alıştırmalar, ses, sanatsal ve profesyonel kullanıma hazır oluncaya dek özenle sürdürülmelidir (Çevik, 1997:103).

Ruhsal Yönden Rahatlamayı ve Gevşemeyi Sağlama: Kaliteli ses üretmek için, gerilim, kasılma ve sertlikten uzak kalındığında, zihinsel bir rahatlamanın da gerçekleştiği bilinmektedir. Bu koşulun oluşması için öğrencinin rahat bir çalışma ortamına ve motivasyona ihtiyacı vardır. Bu ortamın yaratılması öğretmenin sorumluluğu altındadır. Öğrencinin çalışmalara, her zaman istekli bir şekilde katılmalarının sağlanması, neşeli, dinamik ve üretken bir ortamın oluşturulmasıyla mümkündür. Böylece doğru ses üretiminde etkili olan psikolojik hazırlık için sinir

sisteminin uyarılması ve zihinsel uyanıklığın uzun bir süre için canlı tutulması gerekmektedir. Bireysel ses eğitimi derslerinde ruhsal yönden rahatlama ve gevşeme için bazen küçük bir espri yeterli olabilir. Repertuara alınan eserin, ezgi-ritm ve armonik özellikleri öğrencinin ilgisini daha canlı tutabilir (Çevik, 1997:103).

Doğru Duruş: Doğru solunumun kullanımı ve doğru ses üretmede en önemli başlangıç doğru bir duruş, vücut pozisyonu almaktır. Çalışmalar ayakta sürdürülürken, vücut dengeli bir konumda tutulmalı her iki ayakta yere sağlam basmalı, bir ayak biraz önde kollar vücudun iki yanında geriye alınmadan serbestçe sallanır durumda, omuzlar serbest, beden ve kafa yeterince gevşemiş, tepki vermeye hazır bir uyanıklık içinde bulunmalıdır. Böyle bir duruşta bel kemiği vücudu destekleme görevini en iyi şekilde yerine getirecektir (Çevik, 1997:69).

Doğru Şarkı Solunumu: Solunumun temel işlevi, organizmanın oksijen gereksinimini karşılamak ve ses üretimi (fonasyon) için gerekli olan enerjiyi sağlamaktır (Karcı, Kirazlı, Uluöz, Cura, 1990:20).

Solunum türleri doğal solunum, konuşma solunumu, şarkı solunumu olmak üzere üçe ayrılır, “dinlenme durumundaki solunumda soluk alma (inspirasyon) ile soluk verme(expirasyon)süreleri oran olarak 1/1.5, konuşma solunumunda 1/8, şarkı solunumunda 1/20’dir (Belgin, 1995:12).

Konumuz gereği bizi asıl ilgilendiren şarkı solunumudur. Şarkı solunumu alışkanlığını kazananlar konuşma solunumunu da öğrenmiş olacaklardır. Çünkü her ikisi de aynı temele dayanmaktadır. Ancak şarkı solunumunda soluk verme süresi daha uzundur.

Şarkı solunumu iki şekilde denetlenebilir;

a)Soluk alma, diyaframın karşı hareketiyle oluşurken diyafram hareketleri karnın ön duvarına iletilir.

b)Solukla alınan hava göğüs kafesini genişletir.

Alınıp dışarıya atılan havanın miktarından çok seslendirme sırasında kullanımı ve denetleme şekli önemlidir. Soluk verme sırasında fonasyona başlamadan önce hava kaybı olmamalı, şarkı için gerekli olan tüm hava özenle kullanılmalıdır. Soluğun uygun zamanda alınmayışı ve hatalı kullanımı yetersiz

fonasyona neden olacaktır. Güzel şarkı söyleyebilmek ve güzel konuşabilmek için zamanla kasların yorulmasına ve gevşemesine neden olan abartı, şişirilmiş soluktan ve onu zorlamaktan kaçınılmalıdır. Akciğerlerin fazla gerilmesi havayı yeterince boşaltmayı önleyeceği gibi, diyafram ve ona bağlı kasların hareketini ve işlevini azaltacaktır. Ses eğitiminde ayrıca doğru duruşun ve vücut esnekliğinin Önemi çok iyi bilinmelidir. Yanlış solunumla şarkı söyleme gerçekleştirilse bile ses telleri aşırı şekilde zorlanacağından larenks kaslarında yorgunluklara neden olacaktır (Cura, 1990:5).

Vücudu rahat bir konuma getirerek akciğerlerdeki havayı (f) ya da (s) sessizlerini kullanarak veya fonasyonla sonuna kadar dışarıya attığımızda yeni bir soluk alma gereksinimi duyarız. İşte, rahat bir şekilde ve kısa zamanda alınan bu soluk, şarkı söylemede en elverişli soluk şekli olan diyafram solunumudur. Gevşek ve çözülmüş durumda, bir çiçeği koklama halinde ya da hayret verici bir olay karşısında alınan soluk da şarkı söyleme için en kullanışlı ve en verimli soluk şeklidir (Çevik, 1997:70).

Solunum Şekilleri: a) Diyafram ve Karın Boşluğu Solunumu: Diyafram, kaburgalarla karın boşluğunu birbirinden ayıran en önemli solunum kasıdır. Yukarı doğru sağ ve sol kubbeler oluşturur. İçeriye alınan solukun itmesiyle kubbeler düzleşir ve göğüs hacmi büyürken, hava akciğerler tarafından emilir. Diyaframın gevşemesiyle soluk dışarıya verilir, itilme durumunda diyafram, karın boşluğundaki organların üzerine basınçta bulunur. Çok yavaş ve gecikerek boşaltılan bir solukla diyafram doğal konumuna göre daha fazla yükselir. Bu anda derin soluma ihtiyacıyla, daha çok miktarda alınan solukla, diyafram ulaşabileceği en aşağı noktaya kadar itilecektir, işte kasın kazandığı bu esneklik şarkı solunumu için çok gereklidir. Diyafram kası karın boşluğunda yer alan organlara önemli sayılabilecek bir kuvvet uygulayacağından, diğer karın kasları, bu organların ileri ve geri hareketlerine olanak sağlayacak derecede gevşek ve yumuşak olmalıdır. Bu nedenle şarkı söyleme esnasında mide fazla dolu olmamalı ve vücudumuzda, organların hareketlerine olanak tanıyan boşluklar kalmalıdır. Diyafram aşağıya doğru itilip kasıldığında düzleşir ve göğüs boşluğu alanı genişler. Karın kaslarının kasılma hareketi ile bu defa göğüsle birlikte gövdede ki boş alanlar daralarak azalır. Solukun denetimli bir şekilde dışarı verilmesi sırasında diyafram etkin olan

değil, karın kaslarının işleyişine karşı koyan bir kas durumundadır. Bu karşı koymayla diyafram sesin sabit ve düzenli akışını denetler.

Yaygın adıyla (diyafram solunumu)denilen bu solunumda soluk, rahatlık içinde ve doğallıkla, bir çiçeği koklar gibi ya da hafif içini çeker gibi refleks olarak kısa zamanda ve yeterince alınmalı, rahat ve düzenli bir şekilde, uzun bir süre içinde dışarı atılmalıdır (Çevik, 1997:70).

b) Göğüs Solunum: Bu solunum şeklinde, alınan hava, kaburgaları yana doğru iterken aynı zamanda, ileri bir hareketle karın solunumuyla göğüs solunumunun birlikte ve eş güdüm içinde kullanılmasını sağlar. Göğüs kafesinin alt ve orta bölümleri genişlerken karın duvarında küçük bir hareket görülür. Şarkı söyleyen bir kimse parmaklarını kaburgalarının alt uçlarına dokundurarak bu soluğu doğru alıp almadığını denetleyebilir (Çevik, 1997:71).

c) Omuz Solunumu: Devinim göğüs kafesinin üst kısmında görülür. Bu hareket soluk verme sırasındaki denetimin kaybolmasına neden olabilir. Ayrıca soluk alma sırasında vücut dik duruma gelirken, soluk vermede göğüs ve omuzların Öne düşmesi olumsuz bir görüntüye ve gırtlığın gerilmesin neden olabilir. Kaburganın üst bölgesindeki hareketler diyaframın gerekli hareketini engelleyeceği için, en faydalı soluk şekli olan karın boşluğu solunumu kullanılmayacaktır. Daha çok sporcular tarafından kullanılan bu solunum şekli çok zorunlu kalınmadıkça şarkı söylemede kullanılmamalıdır. Her ne şekilde soluk alırsak alalım, soluk, ağız ve burundan hışırtısız ve rahatça alınmalı, fonasyona geçmeden önce kısa bir süre bloke edilmeli ve konuşma noktasında heceye yada sesliye (vokal) bağlanmalıdır. Yapılan araştırmalar, en elverişli şarkı solunumunun alt göğüs, karın boşluğu, kaburgaların altına ve arkasına doğru alınan “karışık solunum” olduğunu ortaya koymuştur. Ses üretiminde temel davranışların en önemlisi olan “solunum” ses temizliğinin, ses bütünlüğünün, gürlük, genişlik ve tını gibi ses özelliklerinin hatta dildeki belirtkenliğin ve yorumlama becerisinin asıl kaynağıdır. Bir başka anlatımla solunum cümlelemenin temelidir (Çevik, 1997:71).

Soluk almak insan için öylesine doğal bir olaydır ki şarkıcının başlıca sorunu değildir. Sadece birkaç ilkeyi bilmek ve buna göre önlem almak gerekir. En önemli nokta soluk verme sırasında ki denetimdir. Bir cümleyi koparmadan

tamamlayabilmek için yeterince havaya gereksinme vardır. Hiçbir şey şarkıcıyı ve dinleyiciyi, yetmeyen bir soluk yüzünden cümlenin başarısızlığa uğraması ve yeniden soluk alınması kadar rahatsız edemez. Şarkı söyleme sırasında yada öncesinde soluk denetiminde ortaya çıkan sorunların, çene ve dilin sertleşmesine larenkste basınca ve ses temizliğinin yitirilmesine neden olduğu görülmektedir. Bu başarısızlığı ses çalışmalarını tekrar ederek giderek asıl neden olan soluk denetimiyle ilgili ayrıntıları ve sorunları örnek vererek uygulamak gerekir (Mencheester, 1990:178).

Ses Üretme ve Yayma Çalışmaları; Ses-Soluk Bağlantısı Çalışmaları: Ses üretimini fısıltıdan hareketle konuşma çalışmalarına bağlanabilir. Burada düzenli soluk akışı sağlanmalı, sesin adeta dudaklardan doğal olarak dökülmesine, konuşma organlarının rahatlamasına ve sesin pürüzsüz olmasına dikkat edilmelidir. Doğru duruşla, soluk denetimini sağladıktan sonra, sesi belirlenmiş bir hedefe doğru yumuşak ve düz olarak göndermeli, titreşimler dudaklarda hissedilmelidir.

Bu aşamada ses, belirli bir ton yüksekliğinde, niteliği bozulmadan yüze ve dudaklara doğru yönlendirilmelidir. Önce “yur hecesiyle fısıltıdan başlayarak, konuşma sesine, sonrada şarkı sesine geçilmeli, her bir ton üzerinde bir süre kalarak sesi doğru bir şekilde yerleştirmeye özen gösterilmelidir. Ses üretimine (fonasyona) başlarken gırtlak, çene ve dil serbest bırakılmalı, kaslar gevşeyerek bedeni esnek hale getirmeli, gırtlak kapanmamalıdır.

Sesin doğru yerleştirilmesi başlangıçta oldukça karmaşık ve soyuttur. Gereksiz çabalara girmeden ve gırtlığa basınç uygulamadan ses önde tutulmalıdır. Gırtlığı açık tutmak ve sabit bir soluk akışı uygulamak, sorunların çözülmesine yardımcı olacaktır. Çene son derece gevşek tutulmalı, ses dışarıya itilmeden sessiz bir fonem (z) ile titreştirilerek bırakılmalıdır (Çevik, 1997:75).

Ses-Soluk-Söz Bağlantısı Çalışmaları: Giderek, tutulan sesin süresi uzatılmalı ve sesin akışı kesintisiz olarak sürdürülmelidir. Bu sırada dil gevşek tutulmalı ve itilmemelidir. Sıra sesleri (1.2.3. derece) üzerinde gezinirken sesin öne yerleştirilmesi düşüncesi her zaman hatırdaki tutulmalıdır. Her bir sessiz fonemin ağız boşluğunun farklı notalarında titreşime yol açtığı bilinmektedir. Örneğin (n) sessizini konuşurken dilin ucu üst dişlerin arkasına değdikten sonra

eski konumuna dönmeli ve sessiz (a) ile birleşerek (na) yumuşak damağa doğru yönlendirilmelidir. Ses orta şiddette (mf) ağız doldurarak ve hiçbir kassal çabaya girmeden dışarıya verilmelidir. Bu alıştırmalarda hedef sesin soluk üzerine oturtulmasıdır. Bunun için her derste büyük bir sabır ve öz denetimle yapılan alıştırmalar sonucunda öğrencinin belirlenen hedeflerde temel davranışlara ulaşma düzeyi gelişecek ve ses kalitesi her gün biraz daha yükselecektir.

Bu çalışmalarda ses üretimi sırasıyla;

- Küçük aralıklar ve sıra sesleri (1.2.3. dereceler) üzerinde
- Atlamalı aralıklar (1.2.3.5. dereceler) üzerinde
- Çıkıcı ve inici diziler (1.2.3.4.5.6.7.8. dereceler) üzerinde
- Arpejler (1.3.5.8. dereceler) üzerinde
- Geniş aralıklar (4'lü, 5'li, 6'h, 7'li, 8'liler) üzerinde uygulanmalıdır.

Bu alıştırmalarda temel düşünce uzun cümlelerde bile dil, çene ve gırtlığın serbest kalmasını, soluk denetiminin doğallık içinde kurulmasını ve sürekliliğini sağlamak olmalıdır (Çevik, 1997: 76).

Yapılması gereken alıştırmalar konusunda Yönetken (1952,:11-13), öğrencilere önce (e, ü, i), sonra (o, a, u)vokalleri ile piyano, uzun ve ağır bir söyleşiyile inici gamlarla başlanmasını, daha sonra bağlı, staccato çalışmaların aralık çalışmalarıyla beraber verilmesini önermektedir. Bunlara rezonans geliştirici (ma, me, mi, mo, mu) heceleriyle çalışmaları ve (dam, nan, son, mum) heceleriyle çalışmaları eklenmektedir. En son olarak da hecelerin önündeki yardımcı sessizleri atarak (an, on, en, ön) gibi heceler ile alıştırmaları sürdürmektir.

Bu konuda Davran (1997, :13-14)' da Yönetken'e (1952, :16-17) benzer bir şekilde öğrenciler ile ilk çalışmalara (i ve u) ünlüleriyle başlanmasını önermektedir. Çünkü bu ünlülerle yapılan araştırmalarda sesin ve ağızın pozisyonu değişmemekte, sesin üretiminde ağızın pozisyonu alt tonlarda ne ise üst tonlarda da öyle kalmaktadır. Ayrıca, bu ünlülerin çevrilmesi, döndürülmesi, açılması ya da kapanması söz konusu değildir. Belki başlangıçta tiz tonlarda nefes desteğini zayıf olması nedeniyle damağın daraltılması nedeniyle sıkıştırılmış hissi veren düz bir söyleyiş oluşabilir. Ancak bu normaldir ve düzeltilebilir, (i) ünlüsünün yerleştirilmesi için başlarda ünsüz harflerden yararlanmak (hi, si, mi) kolaylık

sağlayacaktır.

Ses Üretiminde Nüans Çalışmaları: Ses eğitimi çalışmaları sırasında beklide farkında olmadan hataya düşülmektedir. Bu hata, ses üretimini temel davranışlar kazanmadan güçlü ses elde etme isteğidir. Hiç bir zaman unutulmamalıdır ki iyi ses, kaliteli, nitelikli sestir. Her şeyden önce doğru temiz, yumuşak, titreşimli, dolgun bir nitelik taşınmalıdır. Tersine, güçlü hacimli bir ses elde etmek için acele edildiğinde, başta entonasyon olmak üzere ses kalitesi bundan zarar görmektedir. Doğru temellere dayalı olarak üretilmiş seslerin zaman içinde büyütülmesi, zenginleştirilmesi olasıdır. Bu nedenle ses-soluk bağlantısı alıştırmalarına orta kuvvette (mf) başlanmalı ve uzun zaman ses şiddetini artırma yoluna gidilmemelidir. Ses kalitesinin giderek geliştiği ve anlatımın güçlendiği görüldükçe aşırılığa kaçmadan nüans çalışmalarına geçilebilir. Gittikçe büyüyen ve gittikçe küçülen sesleri elde etmeye çalıştıkça, ses soluk bağlantısının ve sesteki titreşimlerin kopmamasına dikkat edilmelidir. Piyano ve fortissimo kullanımında büyük bir özen gerektirmektedir. Gırtlığın kasılıp dilin sertleşmesine izin vermeden soluğun ölçülü bir basınç düzeyine kadar ulaştırılması düşünülmelidir. Ses kalitesi, doğru ve güzel şarkı söylemenin vazgeçilmez ön koşulu olarak değerlendirilmeli ve tüm çalışmaların bu ilke etrafında odaklaşmasına önem verilmelidir (Çevik, 1997:77).

Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde Ağız Pozisyonu: Dil, Dudak, Damak: Dil geriye doğru kıvrılmamak, sesin çıkışını tıkamamalı ve alt damak da dişlerin arkasına dokunur bir şekilde serbestçe ve düz yatık olmalıdır. Sessiz harflerin telaffuzundan sonra da eski konumuna dönmelidir. Şarkı söyleme sırasında dilimiz konuşur gibi olmalıdır ve dil olabildiğince rahat bırakılmalıdır. Öğretmen bu konuda çok hassas ve dikkatli olmalıdır (Davran,1997:18-21).

Yüzde hafif bir gülümseme ifadesi ile alt çene serbestçe aşağıya bırakılıp ağız doğal bir şekilde açılmalıdır. Ses üretimi sırasında ağız pozisyonunda ayrı bir önem taşır.”Öğrencilere ağızını aç veya damağını kaldır denilince, alt çenelerin aşağıya doğru bastırıp, çene bağlantı yerlerini sıkırlar. Alt ve üst dudaklarını, dikine duran bir yumurtaya benzer bir şekilde açarlar. Bu sırada sert damaklarını da sıkıştırırlar. Bu şekilde ağız açma; ağız boşluğunu, yutak Öne doğru geldiği için de soluk borusunu daraltır, yumuşak damak aşağı doğru düşer ve dil sertleşir.

Öğrencinin alıştırmalar sırasında üst dudağını kaldırıp dişlerini göstermesine izin verilmemelidir. Ağzımızın konumu, konuşurken nasılsa şarkı söylerken de o şekilde olmalıdır. Burun deliklerini ayıran et parçası ile üst dudağımızın birleştiği yeri üst dişlerin üzerine doğru bastırmalıyız ve bu konumu tüm şarkı söylememiz boyunca korumalıyız. Böylece yumuşak damağımızın yukarıya kalktığını ve yutağın aşağı doğru basılarak açıldığını göreceğiz. Bu pozisyon öğrenciye bir elmayı ısırma benzetmesi ile de anlatılabilir.

Dil ve Konuşma: Toplumların gelişip ilerlemesinde en önemli etken olan dil, insanların toplu iş görme, ortaklaşa çalışma, örgütlenme, iş bölümü yapma, gözlem, deney ve birikimlerinin yeni kuşaklara aktarma konusunda yetkinlik kazanmasına yardımcı olmaktadır. Konuşma süreci önce zihinsel oluşumlarla başlar sonra bu birikim her dilin kendine özgü kalıplarına dökülerek seslendirilir, jest ve mimiklerin yardımıyla başkalarına iletilir (Çevik, 1997:80).

Konuşma, insanlık tarihinin herhangi bir çağında, belli bir topluluğun yada toplulukların içinde, kamunun kullanmasıyla evrim geçirerek saymaca değer kazanmış ve tanınabilir duruma gelmiş sistemlere göre düzenlenip telaffuz edilen boğumlu seslerden oluşmuş bir anlatım ve anlaşma aracıdır (Dilaçar, 1968:20).

Konuşma ile şarkı söyleme eylemi arasında ortak özellikler vardır. Sözel veya yazınsal cümleler ezgi ile birleştiğinde müziksel cümleler meydana gelir. Konuşma ve şarkı sesinde ritim, ezgi ve dinamik gibi benzer özellikler bulunmaktadır. Belirli ilke ve kurallar her ikisi içinde geçerlidir (Çevik, 1997:80).

Şarkı sesinde sesli fonemler daha fazla uzatılır çünkü ezgiyi taşıma fonksiyonuna sahiptirler. Dolayısıyla armonikleri daha zengindir. Özellikle e, ı seslileri üst armoniklere sahiptir (Cevanşir- Gürel, 1982:61).

İKİNCİ BÖLÜM

2.YÖNTEM

2.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın yöntem ve modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesi konularına yer verilmiştir.

Bu araştırma betimsel (survey) bir araştırmadır. Kullanılan yöntem de survey ya da betimleme yöntemidir. Bu yöntem, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların “ne” olduğunu betimlemeye, açıklamaya çalışır.

2.1.1. Araştırma Yöntem ve Modeli

Bu araştırmanın yürütülmesinde genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma ile AGSL müzik bölümünde okuyan öğrencilerin bireysel ses eğitimi dersini ne derece uygulayabildiklerini belirlemeye çalışılmaktadır. Durumlar genellikle doğal çevre içinde oluşmaktadır. Bu tür araştırmalarda değişkenlerin deneysel ve fiziki olarak ayarlanması, olayların meydana gelme ya da gelmemesini kontrol diye bir durum söz konusu değildir. Gerçekte üzerinde araştırma yapılan olaylar ve davranışlar, bu çalışmalar yapılmasa bile aynı şekilde devam edecektir.

2.1.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, Aydın Yüksel Yalova AGSL müzik bölümü, örneklemini ise 2007-2008 eğitim öğretim yılında bireysel ses eğitimi alan 23 kişilik öğrenci gurubu oluşturmaktadır.

2.1.3. Verilerin Toplanması

Araştırma; Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi müzik bölümünde bireysel ses eğitimi dersinin öğrenci görüşlerine göre incelenmesine yönelik olup bilgi toplama araç ve yöntemi olarak anket uygulanmıştır.

Ankette yer alan sorular, danışmanın görüşlerinden yararlanılarak, araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.

Bu soruların geliştirilmesinde öğrencilerin bireysel ses eğitimi dersi hakkında görüş ve yaklaşımlarının saptanabilmesi için belirlenen boyutlarda

oluşturulan soruların açık ve anlaşılabilir ifade ile sorulmasına dikkat edilmiştir.

Anket soruları 16 likert tipi soru maddesini içermektedir. Öğrenciler, ölçekte yer alan her bir maddeye ilişkin görüşlerini;

- a) Tamamen,
- b) Büyük ölçüde
- c) Kısmen
- d) Çok az
- e) Hiç

Kategorilerinden birisini işaretleyerek belirtmişlerdir. Anketler, öğrencilere dağıtılıp cevaplamaları için gereken yeterli zaman verilmiştir.

Anket uygulamasında öğrencilerin herhangi bir çekingenlik göstermemeleri için kimliklerinin belirtilmemesine özen gösterilmiştir, böylece öğrencilerin içtenlikle ve gerçeğe uygun olarak sorulan cevaplamaları için gerekli koşul ve ortam sağlanmıştır.

2.1.4. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada örneklem grubuna ait verilerin işlenmesinde, dağılımda ölçü, frekans (f), yüzde (%) istatistiksel işlemler kullanılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma bulguları ve bulgulara dayalı olarak yapılan yorumlar yer almaktadır.

Tablo 3.1. Öğrencilerin Ses Egzersizlerinden Önce Vücut Gevşetme Hareketlerini Yapabilme Düzeyleri

GÖRÜŞLER	Tamamen		Büyük Ölçüde		Kısmen		Çok Az		Hiç	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
B. S. E. derslerinde ses egzersizlerinden önce vücut gevşetme hareketlerini yeterince uyguluyor musunuz?	4	17.39	11 X	47.82 X	6	26.08	2	8.69	-	-

Tablo 3.1’ de görüldüğü gibi bireysel ses eğitimi dersi alan 23 öğrenciden 4’ü (% 17.39) tamamen, 11’i (% 47.82) büyük ölçüde, 6’sı (% 26.08) kısmen, 2’si (% 8.69) çok az olarak, egzersizlerden önce vücut gevşetme hareketlerini yapabildikleri konusunda görüşlerini belirtmişlerdir.

Bu tabloya göre bireysel ses eğitimi dersi alan öğrencilerin görüşlerini incelediğimizde öğrencilerin egzersizlerden önce vücut gevşetme hareketlerini orta düzeyin üstünde yapabildikleri sonucuna varılmıştır.

Tablo 3.2. Ses, Nefes Egzersizleri ve Şarkı Söylemeye Geçmeden Önce Vücudun Duruşuna Dikkat Etme Düzeyleri

GÖRÜŞLER	Tamamen		Büyük Ölçüde		Kısmen		Çok Az		Hiç	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
B.S.E.derslerinde ses, nefes ve şarkı söylemeye geçmeden önce vücudun duruşuna ne ölçüde dikkat ediyorsunuz?	4	17.41	10 X	43.47 X	6	26.08	3	13.04	-	-

Tablo 3.2.'ye göre bireysel ses eğitimi dersi alan 23 öğrenciden 4'ü (%17.41) tamamen, 10'u (% 43.47) büyük ölçüde, 6'sı (%26.08) kısmen, 3'ü (%13.04) ses, nefes egzersizleri ve şarkı söylemeye geçmeden önce vücudun duruşuna dikkat etme konusunda görüşlerini belirtmişlerdir.

Bu tabloya göre bireysel ses eğitimi alan öğrencilerin görüşlerini incelediğimizde ses, nefes egzersizleri ve şarkı söylemede vücudun duruşuna dikkat etme derecelerinin orta düzeyin üstünde olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 3.3. Nefes Alıştırmalarını Yapabilme Düzeyleri

GÖRÜŞLER	Tamamen		Büyük Ölçüde		Kısmen		Çok Az		Hiç	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
B.S.E.derslerinde nefesi alıştırma larını ne ölçüde yapıyorsunuz?	8	34.78	12 X	52.17 X	3	13.05	-	-	-	-

Tablo 3.3.'e göre bireysel ses eğitimi alan 23 öğrenciden 8'i (%34.78) tamamen, 12'si (%52.17) büyük ölçüde, 3'ü (%13.05) kısmen olarak nefes alıştırma larını yapabildiklerini belirtmişlerdir.

Bu tabloya göre bireysel ses eğitimi alan öğrencilerin görüşlerini incelediğimizde genel olarak nefes alıştırma larını orta düzeyin üstünde yapabildikleri sonucuna varılmıştır

Tablo 3.4. Ses Açma Alıştırma larını Yapabilme Düzeyleri

GÖRÜŞLER	Tamamen		Büyük Ölçüde		Kısmen		Çok Az		Hiç	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
B.S.E.derslerinde ses açma alıştırma larını ne ölçüde yapıyorsunuz?	10 X	43.47 X	7	30.43	6	26.10	-	-	-	-

Tablo 3.4.'de görüldüğü gibi bireysel ses eğitimi alan 23 öğrenciden 10'u (%43.47) tamamen, 7'si (%30.43) büyük ölçüde, 6'sı (%26.10) kısmen olarak ses açma alıştırmalarını yapabilme konusunda görüşlerini belirtmişlerdir.

Bu tabloya göre bireysel ses eğitimi alan öğrencilerin görüşlerini incelediğimizde genel olarak ses açma alıştırmalarını iyi derecede yapabildikleri sonucuna varılmıştır.

Tablo 3.5. Ses, Nefes Egzersizleri ve Şarkı Söylemeye Geçmeden Önce Vücudun Duruşuna Dikkat Etme Düzeyleri

GÖRÜŞLER	Tamamen		Büyük Ölçüde		Kısmen		Çok Az		Hiç	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
B.S.E. derslerinde yapılan egzersizlerde ve çalışılan eserlerde diyafram nefesinin kontrolünü ne ölçüde sağlayabiliyorsunuz?	5	21.75	10 X	43.47 X	8	34.78	-	-	-	-

Tablo 3.5.'de görüldüğü gibi bireysel ses eğitimi alan 23 öğrenciden 5'i (%21.75) tamamen, 10'u (%43.47) büyük ölçüde, 8'i (%34.78) kısmen olarak egzersizlerde ve çalışılan eserlerde diyafram nefesinin kontrolünü sağlayabilme konusunda görüşlerini belirtmişlerdir.

Bu tabloya göre bireysel ses eğitimi alan öğrencinin görüşlerini incelediğimizde genel olarak yapılan egzersizlerde ve çalışılan eserlerde diyafram nefesinin kontrolünü sağlayabilme derecelerinin orta düzeyin üzerinde olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 3.6. Çalışılacak Esere Geçmeden Önce Eserin Ritimsel ve Ezgisel Özelliklerine Yönelik Ön Çalışmaları Yapabilme Düzeyleri

GÖRÜŞLER	Tamamen		Büyük Ölçüde		Kısmen		Çok Az		Hiç	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
B.S.E.derslerinde ses egzersizlerinden önce vücut gevşetme hareketlerini yeterince uyguluyor musunuz?	11 X	47.85 X	10	43.47	1	4.34	-	-	-	-

Tablo 3.6.'da görüldüğü gibi bireysel ses eğitimi alan 23 öğrenciden 11'i (%47.85) tamamen, 10'u (%43.47) büyük ölçüde, 1'i (%4.34) kısmen, 1'i (%4.34) çok az olarak çalışılacak esere geçmeden önce eserin ritimsel ve ezgisel özelliklerine yönelik ön çalışmalarını yapabilme konusunda görüşlerini belirtmişlerdir.

Bu tabloya göre bireysel ses eğitimi alan öğrencilerin görüşlerini incelediğimizde gene olarak çalışılacak esere geçmeden önce eserin ritimsel ve ezgisel özelliklerine yönelik ön çalışmalarını yapabilme derecelerinin iyi ölçüde olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 3.7. Çalışılan Şarkı ve Eserlerin Sözlerini Doğru ve Anlaşılır Şekilde Söyleme Düzeyleri

GÖRÜŞLER	Tamamen		Büyük Ölçüde		Kısmen		Çok Az		Hiç	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
B. S. E. derslerinde çalışılan şarkı ve eserlerin sözlerini doğru ve anlaşılır şekilde söyleme çalışmalarını ne ölçüde yapıyorsunuz?	13 X	56.52 X	8	34.79	2	8.69	-	-	-	-

Tablo 3.7.'de görüldüğü gibi bireysel ses eğitimi alan 23 öğrenciden 13' ü (%56.52) tamamen, 8'i (%34.79) Büyük ölçüde, 2'si (%8.69) kısmen olarak çalışılan şarkı ve eserlerin sözlerini doğru ve anlaşılır şekilde söyleme çalışmalarını yapabilme dereceleri konusunda görüşlerini belirtmişlerdir.

Bu tabloya göre bireysel ses eğitimi alan öğrencilerin görüşlerini incelediğimizde genel olarak çalışılan şarkı ve eserlerin sözlerini doğru ve anlaşılır şekilde söyleme çalışmalarının yapabilme derecelerinin iyi düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 3.8. Çalışılan Eserlerin Nefes Yerlerine Dikkat Edebilme Düzeyleri

GÖRÜŞLER	Tamamen		Büyük Ölçüde		Kısmen		Çok Az		Hiç	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
B.S.E.derslerinde çalışılan şarkı ve eserlerin nefes yerlerine ne ölçüde dikkat ediyorsunuz?	6	26.08	8	34.78	9 X	39.14 X	-	-	-	-

Tablo 3.8.'de görüldüğü gibi bireysel ses eğitimi dersi alan 23 öğrenciden 6'sı (%26.08) tamamen, 8'i (%34.78) Büyük ölçüde, 9'u (%39.14) kısmen olarak çalışılan şarkı ve eserlerin nefes yerlerini dikkat etmeleri konusunda görüşlerini belirtmişlerdir.

Bu tabloya göre bireysel ses eğitimi alan öğrencilerin görüşlerini incelediğimizde genel olarak çalışılan şarkı ve eserlerin nefes yerlerini dikkat etme derecelerinin orta düzeyin altında olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 3.9. Çalışılan Şarkı ve Eserlerin Nüans Terimlerine Dikkat Edebilme Düzeyleri

GÖRÜŞLER	Tamamen		Büyük Ölçüde		Kısmen		Çok Az		Hiç	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
B.S.E.derslerinde çalışılan şarkı ve eserlerin nüans terimlerine ne ölçüde dikkat ediyorsunuz?	3	13.04	17 X	73.92 X	3	13.04	-	-	-	-

Tablo 3.9.'da görüldüğü gibi bireysel ses eğitimi alan 23 öğrenciden 3'ü (%13.04) tamamen, 17'si (%73.92) Büyük ölçüde 3'ü (%13.04) kısmen olarak çalışılan şarkı ve eserlerin nüans terimlerine dikkat etmeleri konusunda görüşlerini belirtmişlerdir.

Bu tabloya göre bireysel ses eğitimi alan öğrencilerin görüşlerini incelediğimizde genel olarak çalışılan şarkı ve eserlerin nüans terimlerine dikkat etme derecelerinin orta düzeyin üstünde olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 3.10. Çalışılan Şarkı ve Eserlerin İstenilen Hızına (metronomuna) Dikkat Edebilme Düzeyleri

GÖRÜŞLER	Tamamen		Büyük Ölçüde		Kısmen		Çok Az		Hiç	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
B.S.E. derslerinde çalışılan şarkı ve eserlerin istenilen hızına ne ölçüde dikkat ediyorsunuz?	15 X	65.21 X	8	34.79	-	-	-	-	-	-

Tablo 3.10’da görüldüğü gibi bireysel ses eğitimi alan 23 öğrenciden 15’i (%65.21) tamamen 8’i (%34.79) büyük ölçüde olarak çalışılan şarkı ve eserlerin istenilen hızına dikkat etmeleri konusunda görüşlerini belirtmişlerdir

Bu tabloya göre bireysel ses eğitimi alan öğrencilerin görüşlerini incelediğimizde genel olarak çalışılan şarkı ve eserlerin istenilen hızına dikkat etme derecelerinin iyi düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 3.11. Çalışılan Şarkı ve Eserleri Ton İçerisinde Kalarak Doğru Okuyabilme Düzeyleri

GÖRÜŞLER	Tamamen		Büyük Ölçüde		Kısmen		Çok Az		Hiç	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
B.S.E.derslerinde çalışılan şarkı ve eserleri ton içerisinde kalarak ne ölçüde okuyorsunuz?	8	34.78	14 X	60.86 X	1	4.36	-	-	-	-

Tablo 3.11.'de görüldüğü gibi bireysel ses eğitimi alan 23 öğrenciden 8'i (%34.78) tamamen 14'ü (%60.86) büyük ölçüde 1'i (%4.36) kısmen olarak çalışılan şarkı ve eserleri ton içerisinde kalarak doğru okudukları konusunda görüşlerini belirtmişlerdir.

Bu tabloya göre bireysel ses eğitimi alan öğrencilerin görüşlerini incelediğimde genel olarak çalışılan şarkı ve eserleri ton içerisinde kalarak doğru okuma derecelerinin orta düzeyin üstünde olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 3.12. Farklı Müzik Dönemlerine Ait Çalışma Düzeyleri

GÖRÜŞLER	Tamamen		Büyük Ölçüde		Kısmen		Çok Az		Hiç	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
B.S.E.derslerinde ses açma alıştırmalarını ne ölçüde yapıyorsunuz?	10	43.47	8	34.80	5	21.73	-	-	-	-
	X	X								

Tablo 3.12.'de görüldüğü gibi bireysel ses eğitimi alan 23 öğrenciden 10'u (%43.47) tamamen 8'i (%34.80) büyük ölçüde 5'i (%21.73) kısmen olarak farklı müzik dönemlerine ait eserler çalışma konusunda görüşlerini belirtmişlerdir

Bu tabloya göre bireysel ses eğitimi alan öğrencilerin görüşlerini incelediğimizde genel olarak farklı müzik dönemlerine ait eserler çalışma derecelerinin iyi düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 3.13. Türk Müziği'ne Ait Eserleri Çalışma Düzeyleri

GÖRÜŞLER	Tamamen		Büyük Ölçüde		Kısmen		Çok Az		Hiç	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
B.S.E.derslerinde Türk Müziğine ait eserler çalışıyor musunuz?	4	17.39	12 X	52.18 X	7	30.43	-	-	-	-

Tablo 3.13.'de görüldüğü gibi bireysel ses eğitimi alan 23 öğrenciden 4'ü (%17.39) tamamen, 12'si (%52.18) büyük ölçüde, 7'si (%30.43) kısmen olarak Türk Müziği'ne ait eserler çalışma konusunda görüşlerini belirtmişlerdir.

Bu tabloya göre bireysel ses eğitimi alan öğrencilerin görüşlerini incelediğimizde genel olarak Türk Müziği'ne ait eserler çalışma derecelerinin orta düzeyin üstünde olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 3.14. Çalışılan Şarkı ve Eserlerin Seviyelerine Göre Uygunluk Düzeyleri

GÖRÜŞLER	Tamamen		Büyük Ölçüde		Kısmen		Çok Az		Hiç	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
B.S.E.derslerinde çalışılan şarkı ve eserlerin seviyenize uygun olarak seçildiğini ne ölçüde düşünüyorsunuz?	8	34.78	9 X	39.14 X	6	26.08	-	-	-	-

Tablo 3.14. de görüldüğü gibi, bireysel ses eğitimi alan 23 öğrenciden 8'i (%34.78) tamamen, 9'u (%39.14) büyük ölçüde, 6'sı (%26.08) kısmen olarak çalışılan şarkı ve eserlerin seviyelerine uygun olarak seçildiği konusunda görüşlerini belirtmişlerdir.

Bu tabloya göre bireysel ses eğitimi alan öğrencilerin görüşlerini incelediğimizde genel olarak çalışılan şarkı ve eserlerin seviyelerine uygun olarak seçildiğini düşünme derecelerinin orta düzeyin üstünde olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 3.15. Çalışılan Şarkı ve Eserlerin Ses Genişliğine Uygunluk Düzeyleri

GÖRÜŞLER	Tamamen		Büyük Ölçüde		Kısmen		Çok Az		Hiç	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
B.S.E.derslerinde çalışılan şarkı ve eserlerin ses genişliğinize ne ölçüde uygun olduğunu düşünüyorsunuz?	6	26.08	12 X	52.17 X	5	21.75	-	-	-	-

Tablo 3.15.'de görüldüğü gibi bireysel ses eğitimi alan 23 öğrenciden 6'sı (%26.08) tamamen, 12'si (%52.17) büyük ölçüde, 5'i (%21.75) kısmen olarak çalışılan şarkı ve eserlerin ses genişliklerine uygunluğu konusunda görüşlerini belirtmişlerdir.

Bu tabloya göre, bireysel ses eğitimi alan öğrencilerin görüşlerini incelediğimizde genel olarak çalışılan şarkı ve eserlerin ses genişliklerine uygunluğunun orta düzeyin üstünde olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 3.16. Doğru Şarkı Söyleme İçin Kazanılan Davranışları Solo ve Koro Çalışmalarında Uygulayabilme Düzeyleri

GÖRÜŞLER	Tamamen		Büyük Ölçüde		Kısmen		Çok Az		Hiç	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
B.S.E.derslerinde doğru şarkı söyleme için kazanılan davranışları solo ve koro çalışmalarında ne ölçüde uygulayabiliyorsunuz?	6	26.08	11 X	47.84 X	6	26.08	-	-	-	-

Tablo 3.16.'da görüldüğü gibi, bireysel ses eğitimi alan 23 öğrenciden 6'sı (%26.08) tamamen, 11'i (%47.84) büyük ölçüde, 6'sı (%26.08) kısmen olarak doğru şarkı söylemek için kazanılan davranışları solo ve koro çalışmalarında uygulayabilme konusunda görüşlerini belirtmişlerdir.

Bu tabloya göre, bireysel ses eğitimi alan öğrencinin görüşlerini incelediğimizde genel olarak doğru şarkı söyleme için kazanılan davranışları solo ve koro çalışmalarında uygulayabilme derecelerinin orta düzeyin üstünde olduğu sonucuna varılmıştır.

SONUÇ

Bu araştırma, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerinde Bireysel Ses Eğitimi dersi alan öğrencilerin, bu derste kazandırılmak istenen davranışları hangi ölçüde yapabildiklerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerinde Bireysel Ses Eğitimi dersi alan öğrencilerin bu derste;

Ses egzersizlerinden önce vücut gevşetme hareketlerini % 47.82 büyük ölçüde yaptıkları,

Ses nefes egzersizleri ve şarkı söylemeye geçmeden önce vücudun duruşuna % 43.47 büyük ölçüde dikkat ettikleri,

Nefes alıştırma % 52.17 büyük ölçüde yaptıkları,

Ses açma alıştırma % 43.47 tamamen yaptıkları,

Yapılan egzersizlerde ve çalışılan eserlerde diyafram nefesinin kontrolünü %43.47 büyük ölçüde yapabildikleri,

Çalışılacak esere geçmeden önce eserin ritimsel ve ezgisel özelliklerine yönelik ön çalışmaları %47.85 tamamen yaptıkları,

Çalışılacak şarkı ve eserin sözlerini doğru ve anlaşılır şekilde %56.52 tamamen söyledikleri,

Çalışılacak şarkı ve eserin nefes yerlerine %39.14 kısmen dikkat ettikleri,

Çalışılan şarkı ve eserlerin nüans terimlerine %73.92 büyük ölçüde dikkat ettikleri,

Çalışılan şarkı ve eserin istenilen hızına %65.21 tamamen dikkat ettikleri,

Çalışılan şarkı ve eserleri ton içerisinde kalarak %60.86 büyük ölçüde doğru okuyabildikleri,

Farklı müzik dönemlerine ait eserleri %43.47 tamamen çalıştıkları,

Türk Müziği'ne ait eserleri %52.18 büyük ölçüde çalıştıkları,

Çalışılan şarkı ve eserlerin seviyelerine göre %39.14 büyük ölçüde uygunluk sağladığı,

Çalışılan şarkı ve eserlerin ses genişliğine %52.17 büyük ölçüde uygunluk sağladığı,

Doğru şarkı söyleme için kazanılan davranışları solo ve koro çalışmalarında %47.34 büyük ölçüde uygulayabildikleri sonuçları elde edilmiştir.

ÖNERİLER

Yapılan anket sonuçlarına göre öğrencilerle diyafram nefesini kontrolünün sağlanması için daha dikkatli çalışmalar yapılması, çalışılan şarkı ve eserlerin nefes yerlerine daha fazla dikkat edilmesi.

Ayrıca müzik eğitimi alan her öğrencinin ses eğitiminin önemini daha iyi kavraması için Bireysel Ses Eğitimi dersinin dört dönem ve haftada iki saat okutulması,

Bireysel Ses Eğitimi dersine mutlaka branş öğretmenin girmesi.

Bireysel Ses Eğitimi dersinin mutlaka birebir işlenmesi,

Öğrencilere, Bireysel Ses Eğitimi dersinde kazanılan davranışlarla üniversitelerin yetenek sınavlarındaki bireysel söyleme soru boyutunda daha başarılı olabilmek için düzenli çalışmanın öneminin anlatılması, önerilir.

KAYNAKLAR

1. AKGÜL, D. **Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Keman Eğitimi Sürecinde Değişkenlerinin Analizi, Yorumlanması ve Öneriler**. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) 1997.
2. BELGİN, E. **Sesin Gelişimi, Kullanılması, Eğitimi ve Korunması Ders Notları**. Hacettepe Üniversitesi Ankara, 1995.
3. CEVANŞİR, B. GÜREL, G. **“Foniatrı” Sesin Oluşumu Bozuklukları ve Korunmasında Temel İlkeler**. Sanal Matbaacılık İstanbul, 1982.
4. CURA, O. **“Ses Türleri” Otolarengolojide ve Sanat Dallarında Disfoniler**. Internasyonal Sempozyumu Bildirileri İstanbul, 1990.
5. ÇEVİK, S. **Koro Eğitimi ve Yönetim Teknikleri**. Doruk Yayıncılık Ankara, 1997.
6. DİLAÇAR, A. **Dil, Diller, Dilcilik**. TDK Yayınları Ankara, 1968.
7. ERTÜRK, S. **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara, 1997.
8. KARCI, KİRAZLI, ULUÖZ, CURA **“Şanda Fonasyon ve Solunumun İncelenmesi”**. Otolarengolojide ve Sanat Dallarında Disfoniler. Internasyonal Sempozyumu Bildirileri. İstanbul, 1990.
9. KÜÇÜKAHMET, L. **Öğretim İlke ve Yöntemleri**. Gazi Üniversitesi Yayınları Ankara, 1992.
10. MENCHESTER, A, L. **“Ses Üretiminin Temelleri Üzerine On İki Ders”**. Folklara Doğru Dergisi. Dans-Müzik-Kültür Araştırmaları Boğaziçi Üniversitesi Matbaası İstanbul, 1990.
11. ÖZTÜRK, Ferda, G. **G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Ankara, Cilt 23, sayı.1
12. ŞENGÜL, C. **Müzik Eğitimi Bölümlerinin Giriş-Yetenek Sınavlarına Başvuran Adayların Müziksel İşitme-Yineleme Sınavındaki Soru Tiplerine Göre Başarı Durumlarının Belirlenmesi** (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2001.
13. UÇAN, A. **İnsan ve Müzik, İnsan ve Sanat Eğitimi**. Müzik Ansiklopedisi Yayınları Kurtuluş Matbaası Ankara, 1994.

İnsan ve Müzik, İnsan ve Sanat Eğitimi. Müzik Ansiklopedisi Yayınları Kurtuluş Matbaası Ankara. 1997.

Müzik Eğitimi. Evrensel Müzik Evi Ankara, 2005.

14. VARIŞ, F. Eğitimde Program Geliştirme. Akım Kitapçılık Yayıncılık Ankara, 1997.

15. YILDIRIM, Ş. Ankara A.G.S.L. Müzik Bölümü **Öğrencilerinin Müzik Alan Derslerindeki Başarıları İle Genel Bilgi Alanı Derslerindeki Başarılarının İncelenmesi.** G.U.F.B.E. (yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Ankara, 1998.

16. ZEREN, A. **Müzikte Ses Sistemleri.** Genel Diziler Ofset Basım Evi Ankara, 1978.

17. MEB http://ogm.meb.gov.tr/gos_yonetmelik_aps?alno=6

ANKET SORULARI

1- Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde ses egzersizlerinden önce vücut gevşetme hareketlerini yeterince uyguluyor musunuz?

- a) Tamamen
- b) Büyük Ölçüde
- c) Kısmen
- d) Çok Az
- e) Hiç

2- Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde ses, nefes egzersizleri ve şarkı söylemeye geçmeden önce vücudunuzun duruşuna ne ölçüde dikkat ediyorsunuz?

- a) Tamamen
- b) Büyük Ölçüde
- c) Kısmen
- d) Çok Az
- e) Hiç

3- Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde nefes alıştırmalarını ne ölçüde yapıyorsunuz?

- a) Tamamen
- b) Büyük Ölçüde
- c) Kısmen
- d) Çok Az
- e) Hiç

4- Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde ses açma alıştırmalarını ne ölçüde yapıyorsunuz?

- a) Tamamen
- b) Büyük Ölçüde
- c) Kısmen
- d) Çok Az
- e) Hiç

5- Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde yapılan egzersizlerde ve çalışılan eserlerde diyafram nefesinin kontrolünü ne ölçüde sağlayabiliyorsunuz?

- a) Tamamen
- b) Büyük Ölçüde
- c) Kısmen
- d) Çok Az
- e) Hiç

6- Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde çalışılacak esere geçmeden önce eserin ritimsel ve ezgisel özelliklerine yönelik ön çalışmaları ne ölçüde yapıyorsunuz?

- a) Tamamen
- b) Büyük Ölçüde
- c) Kısmen
- d) Çok Az
- e) Hiç

7-Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde çalışılan şarkı ve eserlerin sözlerini doğru ve anlaşılır şekilde söyleme çalışmalarını (artikülasyon, diksiyon) ne ölçüde yapıyorsunuz?

- a) Tamamen
- b) Büyük Ölçüde
- c) Kısmen
- d) Çok Az
- e) Hiç

8- Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde çalışılan şarkı ve eserlerin nefes yerlerine ne ölçüde dikkat ediyorsunuz?

- a) Tamamen
- b) Büyük Ölçüde
- c) Kısmen
- d) Çok Az
- e) Hiç

9- Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde çalışılan şarkı ve eserlerin nüans terimlerine ne ölçüde dikkat ediyorsunuz?

- a) Tamamen
- b) Büyük Ölçüde
- c) Kısmen
- d) Çok Az
- e) Hiç

10- Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde çalışılan şarkı ve eserlerin istenilen hızına (metronomuna) ne ölçüde dikkat ediyorsunuz?

- a) Tamamen
- b) Büyük Ölçüde
- c) Kısmen
- d) Çok Az
- e) Hiç

11- Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde çalışılan şarkı ve eserleri ton içerisinde kalarak ne ölçüde doğru okuyorsunuz?

- a) Tamamen
- b) Büyük Ölçüde
- c) Kısmen
- d) Çok Az
- e) Hiç

12- Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde farklı müzik dönemlerine ait eserler çalışıyor musunuz ?

- a) Tamamen
- b) Büyük Ölçüde
- c) Kısmen
- d) Çok Az
- e) Hiç

13- Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde Türk Müziğine ait eşer çalışıyor musunuz?

- a) Tamamen
- b) Büyük Ölçüde
- c) Kısmen
- d) Çok Az
- e) Hiç

14- Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde çalışılan şarkı ve eserlerin seviyenize uygun olarak seçildiğine ne ölçüde düşünüyorsunuz?

- a) Tamamen
- b) Büyük Ölçüde
- c) Kısmen
- d) Çok Az
- e) Hiç

15- Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde çalışılan şarkı ve eserlerin ses genişliğinize ne ölçüde uygun olduğunu düşünüyorsunuz?

- a) Tamamen
- b) Büyük Ölçüde
- c) Kısmen
- d) Çok Az
- e) Hiç

16- Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde doru şarkı söyleme için kazanılan davranışları solo ve koro çalışmalarında ne ölçüde uygulayabiliyorsunuz?

- a) Tamamen
- b) Büyük Ölçüde
- c) Kısmen
- d) Çok Az
- e) Hiç

ÖZGEÇMİŞ

01 Mart 1977 tarihinde Balıkesir'in Edremit ilçesinde doğdu. İlkokulu İzmir'in Karşıyaka ilçesinde Mustafa Reşit Paşa İlkokulu'nda bitirdikten sonra ortaokul öğrenimini Karşıyaka Ortaokulu'nda lise öğrenimini Karşıyaka Gazi Lisesi'nde tamamladı. 1996 yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bölümü'nü kazandı. 2000 yılında bu bölümden mezun oldu. Aynı yıl müzik öğretmenliğine atanarak Erzurum'un Aşkale ilçesinde göreve başladı. Üç yıl burada görev yaptıktan sonra Erzurum Ahmet Yesevi İlköğretim Okulu'nda görevine devam etti. 2003-2005 yılları arasında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bölümü'nde koro, ana dal şan ve bireysel ses eğitimi derslerine girerek öğretim elemanı olarak görev yaptı. 2004'de aynı bölümde yüksek lisans öğrenimine başladı. 2005 yılında Aydın Yüksel Yalova Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'nde göreve başlamış olup, halen görevini ve yüksek lisans öğrenimini sürdürmektedir.